

İSRAİL'İN ONTOLOJİK GÜVENLİĞİNDE DEMOGRAFI FAKTÖRÜ

**Sınırları içerisinde
Yahudi çoğunluğun
sağlanarak devletin
“Yahudi”
karakterinin
korunması İsrail için
stratejik
önceliklerden
birisidir.**

Özgür Dikmen

*İbn-i Haldun Üniversitesi
Doktora Öğrencisi*

İsrail'in varoluşu söz konusu olduğunda gündeme gelen ama yeterince tartışılmayan konulardan biri de İsrail'in demografik yapısıdır. Yönetici elitlerin zihninde daimî bir mesele olagelen nüfus meselesi, temelde İsrail sınırları içerisinde Yahudi çoğunluğun sağlanarak devletin “Yahudi” karakterinin korunmasıyla ilgilidir. Yahudi sorununa kesin ve kalıcı bir çözüm bulmak iddiasıyla kurulan İsrail, kendisini “Yahudilerin güvende yaşayabileceği yegâne toprak parçası” olarak sunmakta ve bunun ön koşulu olarak da “İsrail toplumunun nitelikli

çoğunluğunun Yahudiler olması gerektiğini” ileri sürmektedir. Dışarıdan bakıldığında İsrail sınırları içerisinde Yahudi çoğunluğu sağlama politikası gerçekleştirilmiş gibi görülebilir. Ancak İsrail'deki pek çok mesele gibi bu da kendi içerisinde çeşitli kırılma noktaları barındırmaktadır. Bu durum, demografik çoğunluk meselesinin İsrail'de bir güvenlik meselesi olarak varlığını devam ettirmesinin başlıca sebeplerinden biridir.

İsrail'in demografik yapısının nasıl bir güvenlik meselesi olduğunu anlayabilmek için İsrail'in bir “Yahudi

devleti” olarak tanımlanmasının tarihsel bağlamına bakmak gerekir. Bu sebeple 1948 Savaşı sonrasında Siyonist siyasetçilerin yaşadığı ikilemlerin ve 1967 Savaşı’nda işgal edilen Batı Şeria’nın İsrail nüfus dengesini değiştirme potansiyelinin İsrail güvenliği bağlamında ele alınması elzemdir. Özellikle işgal altındaki topraklardaki Yahudi olmayan nüfus, İsrail’in ciddi ölçüde güvenliğe kattığı bir meseledir. Bu meselenin günümüzdeki seyri de İsrail’in kuruluş sürecindeki yapısal meselelerden ciddi bir kısmını halen çözemediğini göstermektedir. İşgal ettiği topraklar üzerinde Yahudi çoğunluğu sağlamak, İsrail’in varoluşsal güvenlik kaygılarından birine dönüşmüş ve askeri yönelimlerini büyük ölçüde etkilemiştir.

“

1920’lerin ortasından 1935’lere giden süreçte Yahudi çoğunluğun egemenliğini üstlendiği ve Arapların siyasi çerçevesinde yer almadığı bir Yahudi devleti fikrine yönelik hareketlenmeler başlamıştır.

”

Bir Tehdit unsuru olarak Arap nüfusu

İsrail, nüfus meselesini “saatli bir bomba” olarak nitelendirilmektedir. Gerek 1948 sınırları içerisinde gerek de işgal altındaki Batı Şeria’da Arap nüfusun Yahudi nüfusuna yönelik sayısal tehdidi her an patlamaya hazır bir bomba olarak görülmüş ve bu şekilde toplumsal-siyasi söylemde yerini almıştır. Bu durum, nüfus meselesinin İsrail tarafından ne düzeyde güvenliğe kattığına iyi bir örnektir.

Meselenin İsrail’in siyasi ve jeopolitik tercihlerine yön vermesi, kuruluş süreci öncesine dayanır. Önceleri şüpheyle yaklaşılırken 1920’lerde Yahudilerin demografik çoğunluğu sağlaması gerektiği fikri, Siyonist çevrelerde ağırlık kazanmıştır. 1928’de 60 bin kadar Yahudi’nin Filistin’e gelmesi, demografik çoğunluk fikrini güçlendirmiştir. 1929’daki Arap ayaklanması ve devamındaki şiddet olayları Siyonist liderlere Yişuv’un askeri ve demografik kırılganlığını göstermiştir. David Ben Gurion’un bu konudaki yorumu, “Ayaklanma varsa, sorulacak herhangi bir soru kalmadı.” şeklindedir. 1800’lerin sonundan 1920’lere giden süreçte Siyonistlerin arayışları İngiliz mandasında ottonomi, federalizm ve iki milletli tek devlet gibi çözümler etrafında dolayışırken, 1920’lerin ortasından 1935’lere giden süreçte Yahudi çoğunluğun egemenliğini üstlendiği ve Arapların siyasi çerçevesinde yer almadığı bir Yahudi devleti fikrine yönelik hareketlenmeler başlamıştır. Bu devletin ilk adımı olarak da Filistin’de Yahudi çoğunluğun sağlan-

ması görülmüştür. 1935’e dek Beşinci Göç Dalgası’yla 200 bin Yahudi’nin Filistin’e gelmesi David Ben Gurion’u 10 yıl içerisinde Yahudi çoğunluğun sağlanabileceğine ikna etmiş, böylelikle Siyonist siyasetçilerin zihninde iki milletli devlet ve federasyon çözümleri tamamen rafa kalkmıştır. Bu noktadan sonra temel amaç, bir Yahudi devletinin ilanından önce Yahudi çoğunluğun sağlanması olarak belirlenmiştir.

1947’ye gelindiğinde Filistin’deki nüfus kabaca 400 bin Yahudi ve 500 bin Arap’tan oluşmaktadır. 1920, 1929 ve 1936’daki Arap İsyanları Yahudilerin tedirginliğini arttırırken, gün geçtikçe artan ve Filistin’deki ekonomik krize katkı sağlayan Yahudi nüfus da Arapların gerginliğini artırıyordu. İsrail’in bağımsızlığını ilan etmeden hemen öncesindeki süreçte demografik üstünlük meselesi herkesin üzerine kafa yorduğu ama kimsenin açıktan konuşmadığı bir mesele haline gelmişti. Bugün İsrail sağ siyasi kanadının en eski kavramlarından biri olan “transfer” de bu atmosferde ortaya çıkmıştır.

Siyonizm'in Filistin Tahayyülü

İsrail'in demografi ve güvenlik ilişkisine mevcut bakışını şekillendiren en ciddi dönüm noktası 1967 Savaşı olmuştur. 1967 Savaşı hem İsrail hem de Ortadoğu açısından pek çok kırılmanın yaşandığı bir olaydır. 1967'de İsrail'in Arap ordularını yenilgiye uğratmasının daha öncesinde Ürdün'ün askeri kontrolünde olan Doğu Kudüs, Batı Şeria ve Mısır'ın egemenliği altındaki Sina Yarımadası ve Suriye'nin elindeki Golan Tepeleri, İsrail'in işgaline uğramıştır. İşgalle birlikte Yahudilerin "asli toprakları" olarak gördükleri şehirlerin İsrail'in kontrolüne geçmesi, İsrail'in bir Yahudi devleti olarak tamamlanışını ifade etmiştir. Özellikle Kudüs'ün tamamının İsrail tarafından işgal edilmesiyle Yahudi devleti, Yahudiler için sığınak olmanın ötesinde, Tervat'taki bir zamanların muhayyel topraklarında İsrail'in egemen oluşunu ifade etmeye başlamıştır. Bu yönüyle 1967 yılı Siyonist Yahudiler için iki bin yıllık sürgünden kendi tarihsel coğrafyalarna ve egemenliğe dönüşü ifade eder.

Diğer yandan, 1967 Savaşı'yla işgal edilen topraklar İsrail'i ciddi bir ikilemde bırakmıştır. Temelinde de İsrailli Yahudiler ve Filistinli Arapların nüfus oranları yatmaktadır. İsrail'in sunduğu resmi rakamlara göre, 1967 yılında İsrail nüfusu 2 milyon 383 bin, işgal edilen Batı Şeria nüfusu da 598 bin 637 olarak belirlenmiştir. Temmuz 2017 itibariyle İsrail nüfusu 8 milyon 299 bin 706, Batı Şeria nüfusu da 2 milyon 747 bin 943'tür. 1967 Savaşı'nın hemen sonrasında Batı Şeria'daki Filistinli nüfusunun İsrail nüfusuna oranı yaklaşık 1/4 iken, 2017 itibariyle bu oran 1/3'e

yükselmiştir. Bu durum da İsrail'in demografik tehdit algısını yükselten bir faktördür. İsrail'in nasıl bir devlet olmak istediği sorusu da bütün bunlarla birlikte gündeme gelmiştir. İsrail, "İsrail topraklarında demokratik bir Yahudi devleti olmak" anlamında kendisini, "demokrasi", "Yahudilik" ve "İsrail toprakları" hedeflerinin üçünden ikisini seçmesi gerektiği bir durumda bulmuştur. Seçeneklerden birisi demokrasi söylemini sürdürebilecek ve Yahudi kimliğini koruyabilecek bir İsrail ki bu durum 1967 Savaşı'nda işgal edilen topraklardan çekilmeyi öngörmekteydi. Böylelikle İsrail, Batı Şeria'da yaşayan Araplara vatandaşlık vermek zorunda kalmayacak ve işgal yönetimini sona erdirecekti. Ancak bu durum, Siyonizm'in ve 1967 sonrasında İsrail toplumunun hissiyatına ters düşen bir durumdu ve iç siyaset açısından asla tercih edilemezdi. Diğer yandan, hem işgal edilen toprakların İsrail'e dahil edilerek Siyonizm'in toprak hedefinin gerçekleştirilmesi hem de İsrail'in Yahudi karakterinin korunması amaçlarıyla hareket edilecek olursa, İsrail'in demokratik bir ülke olduğu söyleminin zemini kalmayacaktı; zira bu durum, Batı Şeria'da yaşayan ve günümüzde 2,5 milyonu aşan Filistinli nüfusun işgal rejiminde yaşaması anlamına gelecekti ki günümüzde yaşanan durum neredeyse budur. Bu şekilde İsrail'in demokrasi söylemine yer kalmayacaktı. Son seçenek de işgal edilen topraklardaki Araplara İsrail vatandaşlığı verilerek hem demokrasi söyleminin korunması hem de işgal edilen toprakların elde tutulması oluyordu ki bu durum da İsrail'in Yahudi çoğunluğunu ortadan kaldıracak bir opsiyon olarak görülmüştür. Bu son seçeneğin gerçekleş-

mesi halinde Batı Şeria'da yaşayan ve İsrail vatandaşı olan Arapların toplam nüfusu 1,5 milyonu bulabilir ve bu nüfus trendinin devam etmesi halinde 2050'den önce İsrail sınırları içerisindeki Arap nüfusunun, Yahudi nüfusunu geçebileceği öngörülmüştür.

“

Batı Şeria'nın ilhaki fikri yer yer güvenlik yer yer de dini referanslarla destek bulurken, İsrail'in Batı Şeria'dan çekilmesi ve burada tam egemenliği olan bir Filistin devletine alan açılması gerektiği fikri de güvenlik gerekçesiyle ileri sürülmektedir.

”

Her ne kadar Batı Şeria topraklarının doğrudan İsrail'e dahil edilmesi fikri ciddi bir toplumsal destek bulsa da diğer yandan bu fikre karşı çıkan ciddi bir kesim de bulunmaktadır. Batı Şeria'nın ilhaki fikri yer yer güvenlik yer yer de dini referanslarla destek bulurken, İsrail'in Batı Şeria'dan çekilmesi ve burada tam egemenliği olan bir Filistin devletine alan açılması gerektiği fikri de güvenlik gerekçesiyle ileri sürülmektedir. Bu çerçevede İsrail Ordusu, Mossad, Şin-Bet gibi çeşitli güvenlik kurumlarından emekli, geniş manada bu kurumlarda çalışan 9 bin kişiyi temsil eden üst düzey 291 kişi, "İsrail Güvenlik Komandoları" isimli bir oluşuma giderek, İsrail'in orta-uzun vadeli güvenliği açısından iki devletli çözümü desteklemesi gerektiği konusunda siyasi elitlere yönelik bir kampanya yürütmektedir. Bu durum, Batı Şeria'nın işgalinin yarattığı güvenlik ve istikrar sorun-

larının İsrail toplumunda, bilhassa da siyasi elitler arasında "bölücü bir soruna dönüşme" potansiyeli olduğunu göstermektedir. Daha önce de işaret edildiği gibi işgalin yarattığı temel problem bir yandan İsrail'de ciddi bir demografik tehdit algısı oluştururken, diğer yandan sürdürülemez siyasal ve jeopolitik ikilemler yaratmasıdır.

Siyonistlerin "Demografik Tehdide" Çözüm Arayışları

1967 döneminin büyük partileri olan İşçi Partisi ve Likud, bu ikilemlere dair çözüm üretmek yerine belirsizliği devam ettirmişler, bir yandan da işgal edilen topraklarda Yahudi yerleşimcilerin illegal yerleşimler kurmalarına destek vermişlerdir. 1967 Savaşı'nda işgal edilen bilhassa Batı Şeria'daki kamu arazileri ve özel mülkiyetler üzerinde kurulan Yahudi yerleşimleri bir yandan bu işgal edilen bölgelerde fiili (de facto) bir İsrail egemenliği oluşturmak,

diğer yandan da Batı Şeria'daki demografik dengeyi İsrail lehine döndürmek amacıyla İsrail tarafından desteklenen girişimler olmuştur.

“

2016 itibarıyla Batı Şeria'daki yerleşimci sayısı 401 bin 556'dır. İşgal altında tutulan topraklardaki yerleşimlerin çatı kuruluşu olan Yeşa Konseyi'nin 2017 verilerine göre de Batı Şeria'da 421 bin yerleşimci yaşamaktadır.

1995 yılında imzalanan Oslo II Anlaşması'nda Batı Şeria arazisi idari olarak A, B ve C olmak üzere üç kategoriye bölünürken, anlaşma uyarınca Batı Şeria yüzölçümünün %3'ünü oluşturan arazilerde Filistin Otoritesi'nin tam kontrolü ve güvenliği sağlanması öngörülmüştür. Yüzölçümünün yaklaşık %73'üne tekabül eden C kategorisindeki bölgelerde ise, İsrail'in sivil ve askeri

kontrolü elinde tutması öngörülmüştür. Filistin Otoritesi'nin toprağı olarak tanınsa da C bölgesindeki toprakların Filistinlilerce kullanımı mümkün değildir ve Yahudi yerleşimciler bu bölgede faaliyetlerini serbestçe devam ettirmektedir. İsrail İstatistik Bürosu'nun verilerine göre, 2016 itibarıyla Batı Şeria'daki yerleşimci sayısı 401 bin 556'dır. İşgal altında tutulan topraklardaki yerleşimlerin çatı kuruluşu olan Yeşa Konseyi'nin 2017 verilerine göre de Batı Şeria'da 421 bin yerleşimci yaşamaktadır. İsrail'in toprak politikası da hızla artan nüfusa paralel olarak ilerlemektedir. İsrail bir yandan yerleşimleri yasallaştırmak için düzenlemeler yaparken diğer yandan Batı Şeria'daki yerleşimlere yönelik genişlemelerin önünü açmaktadır. Son birkaç yıldır Knesset'teki tartışmalarda yüksek nüfuslu bazı yerleşim yerlerinin İsrail'e dahil edilmesi ciddi destek görmüştür. Hâlihazırda ilhak edilmesi öngörülen yerleşimlerin tamamı da C bölgesindedir.

“Demografik tehdide” yönelik çözüm önerilerinden biri de Arap nüfusun İsrail işgalindeki topraklardan “transferi”, yani sürülmesidir. “Transfer” fikri, İsrail’in bağımsızlığını ilan etmesinden çok önceleri Siyonist siyasetçilerin zihninde, demografik tehdidin bertaraf edilmesi için Filistinli Arap halkın Filistin dışındaki Arap ülkelerine transfer edilmesi şeklinde yer almıştır. İsrail’in ilk başbakanı David Ben Gurion’a göre transfer, “Devletin yaşaması için gerekli maddi imkanları verirken milli güvenliği maksimize etmeyi de sağlamaktadır.” Bu da İsrail’in ideal olarak gördüğü demografik yapının gerekirse güç kullanılarak sağlanmasının, milli güvenliğin en temel unsurlarından biri olduğunu göstermektedir. Hâlihazırda Filistin’in Yahudilerce kolonizasyonunun temel sloganlarından biri, “topraksız bir halk için halksız bir toprak” olagelmıştır. Theodor Herzl, hiçbir kitabında ya da yazısında yer vermemesine rağmen 12 Haziran 1895

günü günlüklerine yazdığı satırlarda “transfer” fikrinin çözüm olabileceğinden şöyle bahsetmiştir: “Sakince istidlâk etmemiz gerekir... Cebinde kuruşu olmayan nüfus için bu topraklarda iş edinmeyi engellerken sınırın ötesinde, gidecekleri ülkelerde istihdam olanakları sağlamalıyız... El koyma ve fakirlerin transfer süreçleri birbirinden ayrı ve dikkatlice yürütülmesi gereken süreçlerdir.” Ben Gurion’un devletin ilan edilmesinden önceki düşünceleri de transfer fikrinin zaten var olduğuna işaret etmektedir: “Siyonizm, Yahudilerin transferidir. Arapların transferine gelecek olursak, bu diğer herhangi bir transferden çok daha kolaydır. Çevremizde Arap devletleri var ve eğer (Filistinli) Araplar buralara taşınırsa durumlarının iyileşeceği ayan beyan ortadadır.”

“

Son dönemde yapılan anketlere göre İsraililerin neredeyse yarısı Filistinlilerin sürülmesi gerektiği düşünülmektedir.

”

1980’lerde İsrail’deki ırkçı parti Kach’ın kurucusu Meir Kahane, 1980’lerde İsrail-Filistin sorununun yegâne çözüm yolunun “bütün Arapların zorla sürülmesi” olduğunu söylemiştir. 1992 yılında İsraili Milletvekili Rehavam Zeevi, Arap devletleriyle nüfus transferi konusunda anlaşmalar yapılarak Filistinlilerin diğer Arap ülkelerine gönderilebileceğini dile getirmiştir. Günümüzdeki İsrail Savunma Bakanı Avigdor Liberman, 2004 yılında “Nüfus Bölgesi Değişim Planı” başlığı altında bir plan sunarak, Arapların yoğun olarak yaşadığı bölgeleri Filistin

Otoritesi’ne verip, Batı Şeria’da Yahudilerin yoğun olarak yaşadığı yerleri İsrail topraklarına dahil etme önerisinde bulunmuştur. Son dönemde yapılan anketlere göre İsraililerin neredeyse yarısı Filistinlilerin sürülmesi gerektiği düşünülmektedir.

Yüzyıllık bir ölçekte bakıldığında Siyonistlerin zihnindeki “transfer” fikrinin tarihi, İsrail’in demografik tehdidi nasıl algıladığı ve bununla nasıl başa çıkmaya çalıştığına dair önemli ölçüde fikir vermektedir. Tarihsel izlenim, İsrail’in demografik tehdit algısının oldukça varoluşsal bir güvenlik unsuru olduğunu açıkça göstermektedir.

Yahudi devleti fikri, Yahudi sorununa bir çözüm fikri olarak ortaya atılmıştı. İsrail’in bağımsızlık ilanının tam olarak 70. yılına yaklaştığımız zamanlarda İsrail’in, Yahudileri normalleştirerek güvenlik vaadini yerine getirip getiremediği tartışılabilir bir mesele olarak önümüzde duruyor. Diğer yandan, İsrail’in kendi güvenliğine yönelik tehditleri algılayış biçimleri ve geliştirdiği reflekslerin kurucu birer unsur haline geldiğine şahit oluyoruz. İsrail’in güvenliği üzerinde düşünmek, İsrail’in kendine yönelen tehditleri ne şekilde işlevselleştirdiğini hesaba katmayı da gerekli kılıyor. İsrail’in varoluş stratejisi çeşitli jeopolitik-demografik tehditler ve bu tehdit alanlarının güvenikleştirilmesi üzerinden düşünüldüğünde Yahudi devleti, Yahudi sorununu çözmek yerine onu yeniden, bu defa küresel düzeyde tekrar kurgulamanın bir aracına dönüşmüş oluyor.

